

**Teater-biblioteket. N:o 12, I
första klassens väntsal : komedi i
en akt /**

Sv Saml Vitt Sv Dram Saml

TEATER-BIBLIOTEKET. N:o 12.

I FÖRSTA KLASSENS VÄNTSAL

KOMEDI I EN AKT.

AF

HUGO MÖLLER.

PERSONER:

2 Herrar. 1 Dam.

Pris 15 Cents.

CHICAGO.

And. L. Lofströms Förlag.

n. a.

PERSONER.

BARON ERNST VON WALLBACH.

ELISE.

EN KYPARE.

(Händelsen föregår vid en mindre jernvägsstation).

(Teatern föreställer en elegant väntsal, inredd med all möjlig komfort. Ett väggur. Ett piano. På borden tidningar. Genom den stora öppna fonnörren bör man om möjligt se några jernvägsagnar).

FÖRSTA SCENEN.

ELISE.

ELISE (*klädd i elegant resdrägt; hon bär några askar och en liten nattsäck. Inkommer missnöjd*).

Det är första gången i mitt lif något dylikt händer mig!... En förlust på minst två, tre timmar!... Ah, det är afskyvärdt!... Hvad skulle mina tjänare, som anse mig för själfva punktligheten, säga, om de visste hur jag försinkat mig!... Och hvarför har jag försinkat mig?... Af nyck... af fäfänga!... Ack, hvad jag är ond på mig själf! (*Kastar häftigt en af kartongerna på golvet*). Bort med dig, du stygga kartong, som jag icke ville fara ifrån! Undan med dig, du försmädliga sinnebild af den kvinnliga fäfängan!... Men det är ändå synd, spetsarne äro så vackra... och så dyra sedan... mycket för dyra för att afleda harmen på... dessutom behöfver jag dem nödvändigt i morgon... Ah, morgondagen skall bli en lysande triumf för min skönhet och min smak!... Riktigt strålande skall jag träda inför min ohyfsade herr kusin och med en enda blick straffa honom för allt hvad han skrivit och sagt om mig!... Nå, det förstås, jag har visst inte blifvit honom någonting skyldig!... Men det är detsamma, jag skall ändå krossa honom med mitt förakt!... (*Slår sig skrattande ned i en läinstol*). Ack, hvad vi stackars dödliga äro för ena tokar!... Der processa vi nu i fyra år, fast vi äro rika och oberoende båda två, med ett riktigt bärsärkaraseri, om en liten eländig egendom, som knapp kan betäcka rättgångskostnaderna!... En sådan dårskap!... Ja, det är en psykologisk hemlighet... Den kiselsten, som någon vill göra oss stridig, har mycket större värde för oss än diamanten, som ingen vill ta från vårt finger!... (*Ser på klockan*). Ack, min Gud, ännu två timmar!... En sådan snäckgång minuterna gå, när man vill jaga på dem en smula!... Hvad skall jag hitta på för att fördrifva tiden?... Jo, läsa igenom Berthas bref... hon skriver så kvickt... det skall förströ mig... (*Tager ur sin ficka några bref, i hvilka hon bläddrar*). Alltid samma tema: att jag skall gifta om mig!... Ack, du vet inte, du, din toka, hvad äktenskap är!... Jag vet det, jag; men det är Gud ske lof *tempi passati*!... Kors, hvad är det? (*Läser*). "Jag bifogar ett gentilt bref från din käre kusin, som jag narrat af min bror Felix. Hans yttranden om dig äro verkli-

gen upprörande!" Låt se! (*Läser, springer upp och går ond af och an*). Nej!... omöjligt... det går för långt!... Ah, jag skall på stället skriva en epistel, som han skall bli uppvaktad med i morgon, innan målet afgöres. Akta er ni, min herr kusin, för en kvinnas vapen!... (*Sätter sig till venster att skriva. Man hör i detsamma baronens röst utanför*).

ERNST (*utanför; han blir synlig i fonddörren, men talar utåt*). Jag låter steka dig på sakta eld eller spika fast dig med benen på kyrk-tornet... Fyra veckor skall du inte få smaka annat än vatten, hvarenda morgon skall jag låta kasta dig i ett kallt bad och hvarenda söndags-eftermiddag skall du få gå i kyrkan. (*Inkommer*).

ANDRA SCENEN.

ELISE. ERNST.

• ERNST (*talat vidare utan att se henne*). Om jag kunde frammana en half legion smädjeflar för att garfva och stampa din grofva kusk-hud, tills den blef så mjuk som min spanska hunds, så skulle jag bjuda dig på ett riktigt storkalas... Om det inte stred mot mina grundsatser, skulle jag i egen hög person piska upp dig, så att... (*Vänder sig och får se Elise*). Ah, pardon, min nådiga, jag har varit nog olycklig att inte se er.

ELISE. Var så god, genera er inte!... Hvem är det egentligen edra välvilliga uttryck gälla?

ERNST. Min kusk... Tänk er den himlahunden... ah, pardon, jag ville säga den åsnan...

ELISE (*leende*). Nå, det kommer ungefär på ett ut.

ERNST. Ja så... (*Afsides*). Jag var visst litet brutal i uttrycket nu med!... (*Högt*). Jo, ser ni, den där... ni förstår... den där envisa... han, som sitter på kuskbocken, har den dumma vanan, hvar gång han kör mig in till staden, att stanna utanför Mon Bijou, emedan jag vanligen dricker ett glas öl där... Ser ni, ölet är alldeles ypperligt på Mon Bijou... Ni dricker väl inte öl, ni?

ELISE. Min herre...

ERNST. Ja så, pardon!... Ja, det där är också en af det täcka könets gamla fördomar... Blotta ordet öl stöter dem!... Om fruntim-ren bara ville börja att dricka öl, skulle de snart få se, att ölet be-traktadt både från sanitär och nationalekonomisk synpunkt...

ELISE. Jag mår, Gud ske lof, mycket bra utan öl, och hvad natio-nalekonomien beträffar, så begriper jag ingenting af den.

ERNST. Ja så, pardon... När jag då hade druckit mitt öl...

ELISE. Om ni höll på med det lika länge där som här, så är det helt naturligt, att ni försummade tåget. (*Sätter sig till venster*).

ERNST (*afsides*). Ah, hon är impertinent!... Då är det bäst att vara försiktig och väga orden, så att inte min tunga åter igen spelar mig något spratt.

ELISE (*afsides*). Det är ett original... Skall jag roa mig litet på hans bekostnad? Ah ja, hvarför inte? Han ser ganska hygglig ut.

ERNST (*afsides*). Hon är förtjusande, men lite burdus... Jag har

inte lust att inlåta mig i någon vidare konversation med henne... Inte behöfver jag låta tvåla till mig af hvem som helst. (*Sätter sig till höger*).

ELISE. Min herre!

ERNST. Hvad befalls?

ELISE. Har ni aldrig fallit på den idéen, att två skeppsbrutna, som blifvit uppkastade på en obebodd ö, af ödet blifvit hänvisade till hvarandra?

ERNST. Jo bevars, den der filosofien lärde jag redan i Robinson.

ELISE (*afsides*). Aj, aj, han kan vara sarkastisk... det lofvar åtminstone något... (*Högt*). Vi äro två skeppsbrutna och den här väntsalen enformighetens obebodda ö... Trösta er och mig, min herre... också jag har försummat tåget.

ERNST. Förträffligt... Jag beklagar, ville jag säga!

ELISE. Hvilketdera?... Att jag försummat tåget, eller att jag gjort det tillsammans med er?

ERNST (*afsides*). Nu anfaller hon igen, men hon skall nog få betaldt. (*Högt*). Det sista för er skull... Låt oss behålla er bild om två skeppsbrutna... Kung och undersäte bli uppkastade på en klippa... Tror ni, att den undersätliga vördnaden fortfar? Nej, visst inte! Det är just den stora negationen i våra upp- och nedvända samhällsförhållanden, att bara utomordentliga händelser ställa människorna som människor framför hvarandra... så tar deras hjälplösa belägenhet, behovet efter umgänge, ut sin rätt... Jag antar nu, att ni är kung; ja, jag är ganska öfvertygad om att ni genom ert snille och er sarkasm är enväldig herskarinna i de kretsar, där ni är hemma... men här träffar ni nu en okänd slaf, som hvarken känner eller erkänner er makt och som inte ens har lust att böja sig inför edra herskarevapen.

ELISE (*afsides*). Ser man på bara!... (*Högt*). Jag får verkligen tillstå, att jag inte hade väntat de der reflexionerna...

ERNST. Bakom ett glas öl!... Det var ledsamt det, men ser ni, det finnes många kloka människor, som dricka öl, och det besattaste af allt är, att det smakar dem.

ELISE (*stött*). Om det vore er möjligt, skulle jag be er sluta med det där temat, så mycket mera som jag tänkte föreslå er att, innan tåget går, dricka té här.

ERNST. Té?!

ELISE. Ja, tillåter ni mig att såsom första inhafvarinnan af platsen få vara er värdinna?... Jag skulle gerna vilja visa er, att jag också har andra vapen än sarkasmen.

ERNST. Ni menar älskvärdheten?... (*Afsides*). Parera, min gosse, parera ordentligt, du är i en kinkig belägenhet!

ELISE (*ringer*). Eller kanske ni inte dricker té?

ERNST. Inte i allmänhet... Sådant där vattskval... Jaså, pardon... Jag ville säga... på fyra år har jag inte druckit det!

ELISE. Nå, vill ni nu för min skull göra den stora uppoffringen och dricka en kopp i dag?

ERNST. Naturligtvis!

TREDJE SCENEN.

DE FÖRRE. KYPAREN.

KYPAREN. Ringde herrskapet?

ELISE. Låt oss få té!

KYPAREN. Strax! (*Vill gå*).

ERNST. Vänta litet. (*Till Elise*). Får jag tala ett ord med er i förtroende?

ELISE. Min herre!

ERNST. Jag vill bara göra en fråga... men en mycket viktig fråga!

ELISE. Nä, låt höra då!

ERNST (*för henne fram på scenen; mycket sakta*). Dricker ni té med eller utan rom?

ELISE (*skrattande*). Jaså, var det hemligheten... det borde jag ha förstått!... (*Högt*). Ett glas rom till téet, garcon....

ERNST. Nej, ta in hela buteljen, man tillreder sådant där bäst själf.

KYPAREN. Jaha! (*Går*).

FJÄRDE SCENEN.

ERNST. ELISE.

ELISE (*till hälften hänfullt*). Nä, är ni nu lugn, min herre?

ERNST. Fullkomligt! Men ursäkta, hvad skall jag kalla er för? ... det där är en kinkig fråga nog... Fru eller fröken?

ELISE. Fru.

ERNST. Fru?... Ah fan!

ELISE. Min herre!

ERNST. Der har jag min vanliga otur igen!... det kunde jag ha svurit på!

ELISE. Tillåt...

ERNST. Så där oförtjent kommer man i misskredit!... Mina vänner säga alltid, att jag bara tycker om gifta fruntimmer... Inte rår väl jag för att alla fruntimmer, som slå an på mig, äro gifta?

ELISE. Sää... det har således flere fått njuta af den stora lyckan att slå an på er?

ERNST. Håna ni hur mycket ni vill... Jag förbannar mitt öde!... Ser ni, jag är en modern Tantalus, som försmäktar af törst efter kärlek... Till min olycka är jag en sådan der aptitlig unkarl, som har fullt upp af allting och därför får hålla till godo med att kurtiseras, fjåsas och beundras af alla möjliga kycklingar, gåsungar och andra sextonåriga kräk... Men alla deras idylliska läten tränga inte till mitt marmorhjärta... Nu kan ni väl förstå, att det ibland händer, att min brinnande blick faller på någon bländande kvinnogestalt... Alla mina sinnen dragas till henne, jag är mig knappt själf mäktig... då afskärres den romantiska terrängen framför mina fötter tvärt af en bäck... Hvad säger jag, en bäck, jo, jag tackar, rena Styx; ty det drömda paradiset förvandlas naturligtvis till helvete därigenom att en morrande

Cerberus, i skepnad af en äkta man, ligger framför dörren till himmelriket.

ELISE. Bravo! jag gör er min komplimang. Er färgläggning är visserligen något djärf, men taflan är därför inte mindre anslående. (*Kyparen inkommer och ordnar téet på mellersta bordet*). Nå, det var bra att téet kommer, den här prosans apostel skall säkert stäffa er poetiska flygt. (*Kyparen går*). Vill ni inte vara god och sätta er? (*Häller i och sätter sig till vänster*).

ERNST. Nej, jag tackar!

ELISE. Men ni lofvade ju...

ERNST. Ja, det var då, det, men nu...

ELISE. Att göra mig sällskap.

ERNST. Har jag förlorat aptiten.

ELISE. Min herre!

ERNST. Jag ber tusen gånger om förlåtelse... Jag är så tankspridd ... Jag ville säga, helsa er man så mycket.

ELISE. Jag beklagar, att jag inte kan åtaga mig den kommissionen... det finns tyvärr inga telegrafer till andra världen.

ERNST. Hvad säger ni?

ELISE. Om ni varit så god och låtit mig tala till punkt, hade jag långt förut sagt er, att jag sedan tre år är enka.

ERNST. Enka? Vågar jag be om en kopp té? (*Sätter sig till höger*).

ELISE (*häller i*). Sää, har törsten kommit igen?

ERNST. Ja, den där tantali-törsten, som jag nyss talade om.

ELISE (*hotande*). Var tyst!

ERNST. Tillåt mig nu, förtjusande enka, att presentera mig själf och att fråga efter ert namn.

ELISE. Nej, nej, det är inte nödvändigt... Möten, sådana som värt, äro af ett allt för efemert slag för att man bör beröfva dem hemlighetsfullhetens behag... Kvarhåller man ett sådant här flygtigt, kanske angenämt minne genom namn, förlorar det genast den dyrbaraste glorian för personer med hufvud, nemligen originalitetens... Låt oss prata ... låt oss försöka att gissa ut hvarandra och sedan glömma, ty ett sammanträffande i sällskapslifvet skulle alledes förjaga den förtroliga ton, som en älskvärd slump nu tillåter oss... Men jag är en dålig värddinna, jag glömmmer ju alledes, att ni är van att begagna rom i téet.

ERNST (*för sig*). Hvilken takt! hvilken elegans! hvilket snille! Ah, jag är förtjust, hänryckt! (*Högt*). Gudomliga kvinna! (*Kysser häftigt hennes hand i det ögonblick hon skall hälla i rom, så att största delen därpå kommer i hans kopp*).

ELISE (*häftigt*). Ni blir näsvis!... (*Reser sig*). Taktlösa människa! Ni rörde så häftigt vid min hand, att hälften af rommen kom i er kopp... Ring efter en annan kopp.

ERNST. Nej! hvarför det?... Téet är ypperligt så här. (*Dricker*).

ELISE (*skrattande*). Ni är ett original... Nu är det min tur att be er om en förklaring.

ERNST. Nåväl då... (*Kyparen inkommer*). De satans kyparne! Alltid störa de en, när man är som bäst i taget!

FEMTE SCENEN.

DE FÖRRE. KYPAREN.

KYPAREN (*lämnar Elise ett visitkort*). Herr von Padde låter fråga, om han litet senare kan få göra sin uppvaktning... han kände igen hennes nåds ekipage.

ELISE (*skrattande*). Ingen undgår sitt öde! Hvar är han?

KYPAREN. Han har farit till staden för att uträtta en vigtig affär.

ELISE. Han är välkommen när han kommer tillbaka... Det är bra! (*Kyparen går*).

ERNST (*missnöjd*). Padde! Padde! Hvem är Padde? Hvad vill Padde?

ELISE. Er ingenting, efter som det är mig, han vill uppvakta.

ERNST (*som förut*). Och hvarför just nu?... Jag hoppas, att mitt sällskap måtte vara intressantare än en — Paddas... Hur fan kan en människa heta Padda!... Det är alldeles ofattligt.

ELISE. Hör nu, var god och språka litet mindre ogeneradt; ni talar om en person, som har utsigt att bli min man.

ERNST (*sätter häftigt koppen ifrån sig*). Jag ber er, min fru, ställ inte lättsinnigt till olycka... kom inte som ett tänklöst barn med en brinnande fackla till ett kruthus... (*Rusar upp*). Jag är kruthuset, ni facklan... ett steg till, och paff! alltsammans flyger i luften!

ELISE (*allvarligt*). Måste jag åter igen visa er tillbaka inom det passandes gränser?

ERNST (*sätter sig; nedslaget*). Ja, ja, ni har rätt... jag går min väg, om ni nödvändigt vill det... Ni ser ju, att jag är lydig som en dresserad newfoundlandare!

ELISE. Så där tycker jag om er... Därför skall ni också, när ni har biktat er, få höra ett och annat, som kan vara roligt nog.

ERNST (*tankspridd och knotande*). Padde!... Padde! Ett så nedrigt namn!

ELISE (*reser sig*). Det här är outhärdligt!

ERNST. Nej, nej... jag ville säga: ett utmärkt vackert namn!... det låter så melodiskt... alldeles som om man satt och fantiserade nere vid någon gyttjig damm... Ah, jag önskade att jag hade den där Paddan i min kropp; jag skulle min sann vilja svälja honom, jag! (*Tömmar koppen i ett tag*). Brrr! té med paddor!... Fy tusan, en så'n dryck!

ELISE. Jag ser, att jag måste skaffa mig ett annat rum för att slippa höra er nästan tygellösa humor... Ert utseende och er bildning häntyda på en man af högre samhällsställning; ni borde då veta, att den verkligt bildade mannen inte besvarar ett fruntimmers artighet med näsvishet... det är ett af parvenyernas och penningemänniskornas privilegier! (*Vill gå*).

ERNST. Jag besvär er, min fru... bara ett enda ögonblick!... Så där blir jag alltid misskänd! Låt mig bara säga ett par ord till mitt rättfärdigande... Jag skall ett tu tre lägga mitt lifs historia för edra

fötter... Jag var den yngre sonen i en gammal familj, men af den yngre blef den äldre, därför att den äldre dog... Jag fick underrättelsen därom i Heidelberg, der jag lefde som en glad student mitt ibland muntra kamrater och der min tankegång aldrig sträckte sig utom slagsmål och sup... rummel ville jag säga!... Jag skulle nu fara hem och tillträda mitt fideikommiss... säga farväl åt kamraterna, källarlivet, den härliga naturen och fäktsalen, för att förvalta mina gods, tjärna smör och bereda ost... Aldrig i tiden! Jag öfverlemnade alltsammans åt en förvaltare och stannade kvar vid universitetet fyra år öfver tiden.

ELISE. Nå, i allt det där ser jag ingen olycka.

ERNST. Den kommer nu först!... Ah, ni vet inte ännu hvad som ibland gör mig så tvär... Ja, ni har rätt, jag är oborstad... Tänk er, midt i min glada, idylliska ensamhet...

ELISE (*hänfullt*). På fäktsalen och källaren...

ERNST. (*för sig*). Med den där kvinnan kan man inte komma någonstans!... (*Högt*). Min fru, jag vill inte förfira mig, bara försvara mig... Välan då, midt i min glada, idylliska ensamhet, sak samma hvar, slog en vacker dag en blixtned på mig i form af en lång och tråkig process...

ELISE (*uppmärksamt*). En process?

ERNST. Som en släkting till mig, en gammal hexa, börjat mot mig!

ELISE. Ah, hvad säger ni!

ERNST. Hvar fjärde vecka måste jag, som i alla tider afskytt att läsa och skriva, arbeta mig igenom hela luntor rättegångshandlingar och protokoll och sudda ner hela ark med fullmakter åt mina advokater. Och så har det fortgått i flere år... Tänk er! i fyra år har jag uthärdat sådana marter.

ELISE (*häftigt*). I fyra år?

ERNST. Jag ser, att ni förstår mina kval... ni har ett hjärta för oförtjenta lidanden... Ni begriper hur man skall vara till mods, när man efter fyra års hårda strider ser det afgörande ögonblicket nalkas... I morgon skall äntligen utslag fällas emellan mig och det gamla trollet, som jag tror hin håle skickat mig på halsen.

ELISE. Nej, det är omöjligt!

ERNST. Omöjligt?... Jo, vackert! Jag säger er, att gumman i runda fyra år förföljdt mig som en riktig furie... den gamla hexan har förstört hela mitt lufs lycka.

ELISE. Ater igen den gamla hexan... Jag finner verkligen inga ord för att...

ERNST. Uttala er harm? Ja, det är helt naturligt!... Liksom jag, hyser också ni afsky för käringar... Jag tycker om den där ädla jäsningen i ert blod.

ELISE (*utom sig*). Ah, min herre, jag är...

ERNST. En ängel i människoskepnad!

ELISE (*nästan gråtande*). Nej, jag är...

ERNST. Ni är?

ELISE. Den gamla hexan, som ni talar om!

ERNST (*förskräckt*). Hvad för något?... (*Sjunker ned på en stol*). Kypare! ett extratåg till Kamtschatka eller Montenegro!

ELISE (*mycket fort*). Jag är baronessan Elise von Wallbach, och jag förstår nu, att ni är min herr kusin, Ernst von Wallbach, som jag med rätta hört skildras som en vettlös, oborstad sälle... Jag hade väl kunnat förlåta ert taktlösa beteende... men aldrig kan jag förlåta er den oerhörda djärfhet, hvarmed ni vågat yttra er om min person.

ERNST. Men, min fru...

ELISE. Ni har skymfat, förolämpat mig i bref, som jag läst...

ERNST. Förolämpat?... Jag står till tjänst på hvilket vapen som helst... Jaså, det går inte för sig, ni är fruntimmer... Har ni då ingen släkting, som vill slåss för er?... någon kusin?... Ah, jag är ju er kusin... Skall jag skjuta mig själf på fem stegs afstånd?

ELISE. Och till på köpet hån i ett sådant här ögonblick... Ah, det är för mycket! Ni har framför er ett fruntimmer, som ni tvingar att gråta... som ni på ett oförsynt sätt förtalat... hvars ryckte ni till och med vågat angripa.

ERNST. Jag svär, fru baronessa, att...

ELISE. Nog, min herre, vi ha ingenting vidare otaldt med hvarandra... dessutom får lagen afgöra mellan oss, och jag svär, att det här är mitt sista ord till er, ända tills mina rättigheter blifvit erkända och ni vid mina fötter bedt om förlåtelse för allt hvad ni gjort mig.

ERNST. Ahå!... Jag...

ELISE. Nog... om ni verkligen är en man af ära, bör ni inse, att de båda parterna inte kunna utbyta ett enda ord med hvarandra emellan förolämpningen och upprättelsen.

ERNST (*för sig*). Det har hon mycket rätt i!... Hon förstår fineserna lika bra som om hon hade studerat i Heidelberg!... Nå, mitt fel är det inte!... (*Sätter sig på andra sidan*). Jag tror det här kan kallas sattyg... Så länge jag lefvat har ännu aldrig någon så slagit an på mig, och just hon tvälar till mig på ett sådant sätt.

ELISE (*för sig*). Ah, jag kan riktigt gråta af harm!... Om det vore en gammal rå, knarrig landtkrabba, skulle jag ingenting säga... men nu... han begynte just intressera mig... han visade snille och humor... Ack, de karlarne! de karlarne!

ERNST (*för sig*). På det hela förstår jag då alls inte hvad jag har att förebrå mig... Jag har ju inte känt henne... min advokat är skulden till alltsammans!... Nå, vänta du, när jag får tag i dig!... Hon har ju också grålat på mig... sagt alla möjliga elakheter om mig... hon har ju till och med skrivvit nidvisor om mig... det kommer jag nu först i håg! Lugn, Ernst, stålsätt ditt hjerta!

ELISE. Och för mig, som det inte finns någonting skadligare än att förarga mig... den minsta förargelse gör mig tio år äldre!... Jag mår riktigt illa! (*Ringes*).

SJÄTTE SCENEN.

DE FÖRRE. KYPAREN.

KYPAREN. Ringde herrskapet?

ELISE. Lyft hit téet. (*Kyparen gör det*). Jag är ogärna häftig, men mot den där karlen har jag verkligen varit tvungen till det!ERNST. Nu är vår sociala skilsmässa besegrad... hon låter servera téskvalet för sig ensam... Vill hon kanske chikanera mig genom att inte låta mig dricka med... Nå, det skall hon inte tro tar mig... fältet rymmer jag inte!... *Nunquam retrorsum!* Kypare!

KYPAREN. Hvad befalls?

ERNST. En butelj champagne! (*Kyparen går*).ELISE. Öl, rom, champagne!... Min advokat hade rätt! (*Vänder honom föraktligt ryggen*).ERNST. En sådan uttrycksfull venstersväng!... Åh, min advokat hade rätt i allt, så när som på gamla hexan. Hon är, Gud fördöme mig, yngre än jag... Och söt är hon med... till och med när hon ser på en med ryggen! (*Kyparen inkommer med champagne; slår i champagnen*). Öppna min resväska med den här nyckeln... det ligger en tjock bok i den, ett konversationslexikon, tag hit det!... Det sysselsätter sig med stor förkärlek (*tager boken*) med juridiska frågor.

ELISE. Skall det vara hån!... Kypare!

KYPAREN. Hvad befalls?

ELISE. Öppna min resväska med den här nyckeln. Det ligger en liten bok i den... ge mig den; det är *Knigges umgänge med människor*. (*Tager boken*).ERNST. Skall det vara hån?... Kypare!... Jag behöfver ingenting mer!... Om du inte får några order från motsatta sidan, så försvinn. (*Elise tiger*). Hon bryr sig inte om att tala mer... (*Kyparen går*).ELISE. Och ändock är jag riktigt ledsen öfver att jag så kunnat förfira mig... Jag, den lugna, förnuftiga, genom tre års äktenskap afkylda... hvad skall han tänka om mig?... (*Dricker sitt té*). Hvad det här téet lugnar nerverna... det gör riktigt godt!ERNST. Hon har också låtit flytta till sig rommen, fast hon icke dricker den... Det skall vara malis... Bah! vanlig kvinnohämd! (*Tömmar ett glas; mycket högt*). Min egen skål!

ELISE. Jag är inte nyfiken, men jag skulle gärna vilja veta hvarför just den där människan så förolämpat mig!...

ERNST (*ser på sin klocka*). En liflig underhållning, ensam med champagnen framför mig och konversationslexikonet i hand!... (*Bläddrar i boken*). P... p... p... pro... process... Ah, där ha vi det!... (*Lüksom om han läste i boken*). "Process är"... etc... etc. Nå, det vet hvarje barn... Men till de särskilda fallen... Ah, här... (*Mycket högt*). "I allmänhet tro båda parterna sig ha rätt..."ELISE (*halfhögt, men så att han måste höra det*). Eljest skulle de väl inte offra penningar och tid.

ERNST. "Likväl kan endast en ha det..."

ELISE. För att veta det, behöfver man inte skriva några luntor.

ERNST. "Erfarenheten lär, att begäret, att ha rätt hos de båda parterna är vida lifligare än önskan att vinna det omtvistade föremålet."

ELISE (*glömmer sig; vänder sig*). Står det i boken?

ERNST (*likaså*). Hvad befalls?

ELISE (*afvärande; afsides*). Ah, jag glömmer ju mitt ord!

ERNST. Sa' ni något?... Orubblig tystnad!... Nå, vidare då i konversationslektyren... jag får väl lof att slå ut en högre trumf... (*Blåddrar*). G... g... g... gi... girighet!... Girighet! där ha vi det! ... (*Läser*). "Girighet kallas när någon, som förut är rik, med våld sträfvar att vinna nya egodelar"... (*För sig*). Där har du, håll till godo!

ELISE. Elaka människa!... (*Blåddrar i boken; högt*). Åh, det här var ju en förträfflig sentens... "En af de viktigaste lefnadsregler är, att aldrig förebår andra fel, som man inte kan bevisa, att man själf är fri från!"

ERNST. Jag?... Åh tusan!... jag girig!... (*Högt*). Fru baronessa!... (*För sig*). Ack, det är sant, jag får ju inte tala till henne... men jag måste försvara mig!... Jo, jag vet ett medel... att tänka högt som Hamlet... det kan ingen människa hindra mig ifrån... (*Ställer sig med boken midt i rummet*). "Vara eller icke vara, det är frågan" ... det vill säga: vara eller inte vara girig!... Ernst von Wallbach, egare af godset Wallbach, om du frågar ditt samvete om du är girig, så skall det svara dig, att du är fullkomligt fri från det lytet, som i allmänhet bara utmärker gamla hexor, (*med tonvigt*) ibland också unga. ... Det skall jag säga dig att du endast ville ha det lilla godset därför, att du har en kusin, Richard von Wallbach, en fattig fan, som blifvit sårad i Holstein och därför varit tvungen att ta afsked... en bra pojke, som ingenting har och som älskar en ung flicka, också en präktig pojke, nej, flicka, fast fattig som en kyrkrätta... Det skall säga, att du ville skänka egendomen åt honom, så att han i allsköns lugn skulle kunna plantera sin familj och göra sin käl lycklig... nej, nej, nej... plantera sin käl och göra sin familj lycklig... efter som du inte får röra vid fideikommisset, och dina egna affärer äro så derangerade, att du ingenting har... Däraf följer således, att artikeln "girighet" i det förträffliga konversationslexikonet alls inte passar in på dig, min gosse... lugna dig således. (*Sätter sig*). Det var gentilt sagdt!

ELISE (*som blifvit allt uppmärksammare*). En bra karl! Originalt, kvick, snillrik, humoristisk... Jag måste ha reda på *hvarför* han förtalad mig. Det skulle göra mig ondt att nödgas hysa ovilja mot honom. (*Återtager boken, som hon bortlagt*).

ERNST. Herre Gud, börjar lektyren nu igen! (*Tager lexikonet*). Nå, får gå då! men nu tillgriper jag groft artilleri... haubitzar... bepanrade skeppskanoner...

ELISE (*högt och stolt*). "Sid. 92. Den som om personer säger eller skriver saker, som han ej kan bevisa, är i alla förhållanden en baktalare."

ERNST (*rusar upp; häftigt*). Baktalare?... Herre, ni är en... jäså

... Fort något svalkande! (*Dricker ett glas*). Bravissimo, jag kommer ihåg någonting... jo jo, jag måste ha det med mig! (*Framtager sin plånbok; söker däri*). Åh, om fem minuter skall jag stå framför henne, ren som ett nyss tvättadt barnhusbarn!... (*Släpper ett bref*). Hvad var det? (*Närmar sig några steg Elise, när han tager upp det*). Ett bref från min advokat... Kors, det har jag ju inte läst än... Låt se hvad han skrifer! (*Läser*). "Gif för inte pris efter! Alla de gemenheter, som den där karlgalna enkan, giftassjuk oaktadt sin tve tydiga ålder"... Det är bara en finare omskrifning af gammal käring... (*Elise gör en häftig rörelse*). Ja, mitt fel är det inte... här står mycket tydligt: "som den där karlgalna enkan, giftassjuk oaktadt sin tve tydiga ålder, sprider ut om er, tvingar er, för er egen heders skull, att fortsätta processen, om den också skall kosta er tusentals kronor. Er alltid uppriktigt menande advokat doktor Kohlschneider."

ELISE (*som alldeles glömmet sig under det han läser, har åkaledes framtagit ett bref och börjar läsa, så snart han har slutat*). "Fru baronessa, ännu återstår oss den tredje instansen! Er egen kvinnliga ära ålägger er att på lif och död kämpa med denna råa, sedeslösa människa, som öfver allt sprider ut de mest äreröriga rykten om er. Ja, ni måste fortsätta processen, om den också skall kosta er tusentals kronor. Er alltid uppriktigt menande advokat Borromaeus von Padde."

ERNST (*rusar upp*). Padde! nedrige Padde!

ELISE (*på motsatta sidan*). Åh, det är upprörande! Lögn och förräderi öfver allt!

ERNST. Advokatprejeriknep!

ELISE. Att ställa till en sådan förargelse...

ERNST. Att med våld tvinga människor att misskänna hvarandra...

ELISE. Bara för att komma åt pengar!

ERNST. Bara för att skinna folk!

ELISE. Och den där Padde kan våga...

ERNST. Det är naturligtvis samma Padda, som nyss satte mitt blod i sådan svallning!... Ah, det förestår något förskräckligt!

ELISE. Att i fyra års tid gå med ett orättvist hat i hjärtat!

ERNST. Huru?... Var det en villa?... Nej, jag tar det för sanning! Du har gjort denna engel orätt... hon dig!... Vi ä' kvitt!... min baronessa, jag ville... jag skulle... jag har inte svurit, jag, som ni! ... Jag inser, att... att... gammal hexa är något för starkt... Men, herre Gud... hvar och en blir ju en gång gammal... Nej, nej, naturligtvis inte ni... (*Pratar vidare. Han har under detta tal oupphörligt förföljt Elise, som söker undvika honom och under hans sista ord sätter sig till pianot under ett kväfdt skratt. Hon afbryter hans tal med ett kraftfullt ackord, gör under det följande några löpningar och sjunger sedan: "Du har diamanter och perlor"*). Hon hör inte på mig... hon svarar inte... hon är oböjlig som jern... Se så, nu spelar hon... Ah, jag begriper!... hvad hon inte vill säga, telegraferar hon till mig på tangenterna... Hon utandas sina känslor i toner! Engalika varelse! ... (*Gnolar*). "Du har ju de skönaste ögon!" Ah, det är charmant! jag har hört den där visan förut... på något positiv, om jag mins rätt! ... Det är visst mig hon menar... det är ett musikaliskt blomsterspråk

... Det är ju tydligt, att hon är förtjust i mina ögon... Ja, de ä' också vackra, i synnerhet genom lorgnett... (*Sätter lorgnetten i ögat*). Nej, det är för mycket... hon måste tala... Hvad var det för något hon svor?... Att hon inte skulle tala ett ord till mig, förr än jag erkänt rättmätigheten af hennes anspråk?... Jag erkänner den... Jag erkänner allting!... Men min måste hon bli, eller också blir jag goodtemplare!... (*Sätter sig och skrifver lifligt. Elise har emellertid sluta spela och lutar sig tankfullt mot en länstol*). Se så, nu reser hon sig... nu är hon trött vid musiken!... Gud, en sådan växt!... "Du har ju de skönaste ögon!"... Och jag skulle lämna den artigheten obesvarad... Nej, jag skall visa henne, att också jag duger till något! (*Sätter sig till pianot, slår an ett kraftigt ackord och börjar därefter sjunga med full hals utan röst*).

"Du har diamanter och perlor..."

ELISE (*spritter till vid de första tonerna och springer förskräckt till motsatta sidan*). Nej, för Guds skull!

ERNST. Hon vacklar redan!... Åh, jag känner till det där!... (*Med högre röst*).

"Har allt hvad en dödlig tillber!"

ELISE (*kan knappt hålla sig för skratt*). Åh, man kan ju bli döf!... Man måste ha en björns nerver för att uthärda med den där sången!

ERNST (*ännu högre*).

"Du har ju de skönaste ögon!"

ELISE (*häftigt*). Hjälp! hjälp! kypare! (*Kyparen inkommer*).

ERNST "Säg, hulda, hvad önskar du mer?"

ELISE. Fort, fort, min vagn, jag måste härifrån!

ERNST (*förbluffad*). Hennes vagn?

ELISE (*till kyparen*). Men skynda er allt hvad ni förmår, så att jag kommer ifrån den här afgrundsmusiken! (*Kyparen går*).

ERNST. Afgrundsmusiken?... O! det är för mycket... Min baronessa, nu måste jag bryta tystnaden... Jag har uthärdat allt som en man... jag har sväljt maliser, té, rom, sarkasmer, champagne... men nu är det slut... Tusen känslor storma om hvarandra i mitt inre, vrede, kärlek, glädje, sorg... jag behöfver någonting för att ge luft åt allt hvad som rör sig inom mig!

KYPAREN (*inkommer*). Herr von Padde!

ERNST. O, välsignelse öfver dig, öde, som sänder Padda i min väg! ... På dig vill jag svalka min hämd!... (*Till kyparen*). Vi ta inte emot... vi ä' inte hemma! (*Kyparen går*). Men hör ni då inte hvad jag säger, baronessa!... är er tystnad orubblig!... Tillåt mig åtminstone tukta den eländige, som vågat förtala mig och bedraga er!... (*Tragiskt*). Om det skulle hända mig något mänskligt, baronessa, så läs hvad jag skrifvit på det där papperet! Farväl! (*Elise springer förskräckt efter honom, han stannar, hon vänder sig genast åter*). Huru? ... Hvad för något?... Ingenting?... Skönt. (*Går*).

ELISE. Hvad har jag gjort?... Tänk, om han... Nå, lyckligtvis garanterar mig herr von Paddes karaktär för att det inte kommer till någon ytterlighet... Emellertid har min herr kusin vunnit alla mina sympatier... Men hvad kan han ha skrifvit... Jag läser det, jag, och trot-

sar, om det också inte händer honom något mänskligt... (*Går till bordet och läser*). "Jag, Ernst von Wallbach, afsäger mig härmed alla anspråk på godset Altdorf och förklarar det vara baronessan Elise von Wallbachs obestriddiga tillhörighet. Processen är från min sida annullerad"... Är det möjligt!... Och det här har han gjort bara för att lösa mig från mitt ord... för att förmå mig att tala... Han älskar mig!... Ack, hvad jag är glad!... Men jag skall bevisa dig, originella människa, att jag är dig värdig. (*Sätter sig och skrifer nedanför på samma papper. Under tiden hör man en häftig ordvexling utanför*).

ERNST (*utanför*). Det är bra! det är bra! var nu så god och gå er väg! (*Inkommer*). Se så, nu är det gjort... Ursäkta, jag förklarade herr von Padde kort och godt, och med all möjlig artighet, att jag ansåg honom för en stackare och att jag skulle skjuta både armar och ben af honom, om han vågade förnya sitt frieri till er, min baronessa. Han syntes finna det helt naturligt och bad mig lämna er den här lilla anspråkslösa räkningen... (*Lämnar henne en mycket lång räkning*). Och nu ännu en bön!... Innan jag befriar er från min förhatliga åsyn, så kasta en blick på det där papperet. (*Elise vänder sig om och visar honom papperet*). Huru?... har ni redan läst det? ... Nå, hvad säger ni? (*Jernvägssignal*).

ELISE (*lämnar honom papperet*).

ERNST. Hvad vill det säga?... Ett tillägg af er hand!... (*Läser*). "Jag emottager ofvanstående afträdande och öfverlämnar härmed min eganderätt till godset Altdorf åt vår kusin, Richard von Wallbach, till ärfblig egendom. Elise von Wallbach." (*Nedsjunker till hennes fötter*). Elise, ni är en ängel!... en tio gånger större ängel än jag!... Er ed är uppfylld, bryt nu den dumma tystnaden... jag vill ju bara höra ett enda ord från edra läppar... det enda afgörande ordet! Säg, vill ni slunga en hederlig och beskedlig, fastän litet galen tok, genom hoppet om att en dag kunna vinna er hand, upp på salighetens Chimborazo... Säg ja, jag besvär er därom... Nåå?

ELISE (*skakar på hufvudet*).

ERNST. Nej?

ELISE (*som förut*).

ERNST. Vill ni inte säga ja?

ELISE (*som förut*).

ERNST (*rusar upp*). Nå, ni har hört, att jag inte lämnat något medel oförsökt, nu måste jag skrida till det sista... det infernaliska. (*Springer till pianot och sjunger*).

"Du har 'diamanter och perlor!'"

ELISE. Tyst! tyst! tyst!

ERNST (*reser sig*). Nå, vill ni säga ja? (*Sjunger*).

"Har allt hvad en dödlig tillber!"

ELISE. I Guds namn då, ja!

ERNST. Ja!... I änglar, som vår Herre gifvit bättre röst än mig, stämman upp en lofsång och sjungen... (*Jernvägssignal och hvissling*). Hvad är det?

KYPAREN (*inkommer*). Nu har herrskapet försummat tåget igen.

ERNST Låt det dra åt fanders!... Vi fara med glädjens extratåg till salighetens station.

ELISE. Men först med mina hästar till Wallbach! (*Till kyparen*).

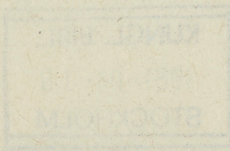
Låt spänna för!

ERNST. Jag följer, fru baronessa!

ELISE. Och utanför Mon Bijou skall kusken hålla, så att min kusin får sig ett glas öl.

ERNST. Ja, det vill säga om ni dricker med?

ELISE. Naturligtvis skola vi tillsammans dricka en skål för en lycklig framtid!

KUNGL. BIBL.

1981-04-10

STOCKHOLM

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue   Cyan   Green   Yellow   Red   Magenta   White   3/Color   Black

